

OPONENTSKÝ POSUDOK

Riešiteľ: **Eliška Pletichová**

Názov bakalárskej práce: **Psychická manipulace v partnerských vztazích**

Oponent: **Mgr. Michal Božík**

Vymedzenie témy a štruktúra práce

Bakalárska práca sa venuje téme psychickej manipulácie v partnerských vzťahoch, ktorá je aj pre povahu skúmaného problému, nadčasovosť a rovnako tak zameranie modernej západnej spoločnosti na individualizmus a osobné šťastie stále aktuálna. Sociálne siete a rovnako tak bezprecedentný priestor pre narcistické správanie len dotvárajú kontext, pre ktorý je dôležité sa predkladanou témou zaoberať s plnou vážnosťou.

Práca obsahuje dvojjazyčný posudok v českom a anglickom jazyku, úvod, teoretickú časť zloženú zo 6 kapitol (Psychická manipulace, Fáze manipulativního vztahu, Manipulativní techniky, Profil osobnosti manipulátora, Profil osobnosti oběti, Metody obrany proti manipulaci), ako aj empirickú časť zloženú z 5 podkapitol (Výzkumný problém, Výzkumné otázky, Metody výzkumu, Cíle výzkumu, Vyhodnocení a interpretace výsledků).

V teoretickej časti sa autorka venuje vysvetleniu základných pojmov, vrátane opisu fáz manipulatívneho vzťahu, potom dáva veľký priestor jednotlivým manipulatívnym technikám. Uvádza charakteristiky jednotlivých typov osobností manipulátorov ako aj profilácii osobností obetí. Na záver uvádza aj jednotlivé metódy obrany proti manipulácii.

Empirická časť je spracovaná za pomoci kvalitatívnej metodológie, na zber dát boli použité pološtruktúrované rozhovory s 3 respondentmi, ktoré sú v práci uvedené v plnom znení. Výsledkom je krátka sumarizácia jednotlivých kazuistík a porovnanie v teoretickej časti spomínaných znakov manipulácie s tvrdeniami respondentov.

Silné stránky práce

Z obsahového hľadiska práca obsahuje všetky časti, ktoré má bakalárska práca obsahovať, okrem záverečnej diskusie. Jednotlivé kapitoly majú logickú následnosť, text je plynulý. Po formálnej stránke sa viem vyjadriť najmä k štylistike, nakoľko neovládám českú gramatiku, ale v rámci miery, do ktorej ju rozlišujem, som si až na pár preklepov nevšimol žiadne gramatické chyby. Štylisticky je práca primeraná.

Oceňujem, že sa autorka rozhodla veľmi podrobne spracovať všetky aspekty témy a že jednotlivé techniky a charakteristické povahové vlastnosti manipulátorov ako aj obetí uviedla konkrétnymi príkladmi správania. Celkovo má teoretická časť práce vhodnú štruktúru a systematickým spôsobom podáva informácie, ktoré aj človeka neznalého témy manipulácie zoznámia so všetkými dôležitými aspektmi psychickej manipulácie (nielen) v partnerských vzťahoch.

Veľmi kvalitne je popísaná časť o manipulátoroch, o tom akí sú a ako fungujú.

Slabiny práce

Teoretická časť práce je disproporčne rozsiahla oproti empirickej časti. V rámci nej autorka pracuje najmä so staršími literárnymi zdrojmi, najmä monografickej povahy. Žiadalo by sa pracovať s novšími zdrojmi, rovnako tak väčší dôraz dať na vedecké články a zahraničné publikácie. V rámci teoretickej časti mi absentovalo spomenutie témy narcizmu, ktorá relatívne úzko súvisí s témou psychickej manipulácie minimálne na strane manipulátora. Okrem toho sú viac krát argumenty z jednotlivých zdrojov skôr poskladané dokopy bez hlbšieho kritického porovnania alebo vlastného zhodnotenia autorky. Je dobré, že autorka udáva konkrétne príklady správania manipulátora ako aj jednotlivých manipulatívnych techník, tých je ale príliš veľa - stačilo by pri každej uviesť 1-2 príklady, rovnako tak jednotlivé manipulatívne techniky vymenovať a rozviesť do detailov len niektoré z nich, zvlášť ak autorka preberá dlhé pasáže len z jedného literárneho zdroja (Beck, 2007).

Empirická časť je najslabšou zložkou práce. V prvom rade je slabo zadefinovaný výskumný problém. Kapitola výskumné otázky obsahuje miesto štandardných výskumných otázok (alebo hypotéz) otázky, ktoré boli položené respondentom v rámci rozhovorov. Pri metódach výskumu absentuje spôsob výberu respondentov ako aj ich bližšia charakteristika a zdôvodnenie, prečo boli vybraní práve títo respondenti. Cieľ výskumu deklaruje zistiť, či si obeť uvedomovali na začiatku vzťahu, že ich vzťah nie je úplne zdravým vzťahom - táto otázka nie je dostatočne zodpovedaná pri vyhodnotení výskumu.

Úplne absentuje štandardná diskusia - autorka má iba kapitolu interpretácia dát, ktorá nediskutuje s inými autormi a pri analýze skúma iba to, či respondenti uviedli správanie typické pre manipulátorov, chýba pokus o podrobnejší analytický prístup k nazbieraným dátam niektorým zo štandardných postupov v rámci interpretácie kvalitatívnych dát. Zbytočne sú uvedené rozhovory v plnom rozsahu - tieto by stačili v prílohe a v samotnej práci mohli byť použité len citácie relevantných výrokov/pasáží.

Kontrola plagiátorstva

Výsledok kontroly nepoukazuje na okolnosť, že dokument je plagiát.

Otázky k obhajobe

1. Otázka psychickej manipulácie úzko súvisí s osobnosťou manipulátora. Týmto sa vo veľkej miere stávajú osoby s narcistickými črtami osobnosti. Nezvažovala autorka možnosť zahrnúť túto tému do kapitoly o osobnostných charakteristikách manipulátorov?
2. Autorka má v rámci svojej výskumnej vzorky troch respondentov, ale nie je uvedené, akým spôsobom boli pre výskum získaní, ani žiadna ďalšia podrobná charakteristika (vek, vzdelanie a najmä osobnostné charakteristiky, ktoré by mohli vhodne doplniť kontext toho, ako sa stali obeťami), ktorá by priblížila, prečo práve títo respondenti boli zaujímaví pre výskum. Rovnako tak chýba jasnejšie zadefinovanie výskumného problému - na základe predloženej kapitoly mi nie je jasné, čo chcela autorka rozhovormi s respondentmi zistiť - či chcela dať len priestor obeťam porozprávať o svojej skúsenosti, alebo mala v pláne overiť si v praxi fakty, ktoré uvádza v teoretickej časti práce?

3. Teoretická časť je až na drobné výhrady vypracovaná kvalitne, čo ostro kontrastuje so slabou empirickou časťou, kde absentuje jasný výskumný problém, výskumné otázky/hypotézy (namiesto ktorých sa tam nachádzajú otázky respondentom výskumu) ako aj diskusia. Moja otázka preto znie, či nebolo na mieste buď zvoliť čisto teoretickú prácu a detailnejšie sa zamerať na porovnanie a interpretáciu jednotlivých literárnych zdrojov, alebo naopak spraviť výrazne kratšiu teoretickú časť a zamerať sa viacej na prepracovanú metodológiu výskumu? Uvedomujem si, že študenti učiteľstva nemajú samostatný metodologický kurz, preto sa pýtam, čo autorku viedlo k takémuto "hybridnému" rozhodnutiu.

Záver

Bakalárska práca je vypracovaná kvalitne v teoretickej časti, naopak výrazne zaostáva empirická časť. Pri budúcich prácach odporúčam lepšie si premyslieť cieľ práce - či má ísť o teoretickú štúdiu (a vtedy sa zamerať na detailnejšie porovnanie a interpretáciu jednotlivých literárnych zdrojov) alebo empirickú štúdiu (a následne podľa toho systematicky postupovať tak, aby boli obe časti - teoretická aj empirická - rovnocenné). Napriek výhradám voči empirickej časti oceňujem autorkinu prácu na teoretickej časti a rovnako tak snahu o empirický výskum kvalitatívnou metodológiou v emočne náročnej (pre respondentov a pravdepodobne aj pre autorku a čitateľov) téme. **Napriek viacerým výhradám prácu odporúčam k obhajobe.**

V Bratislave dňa 2.8. 2023

Mgr. Michal Božík